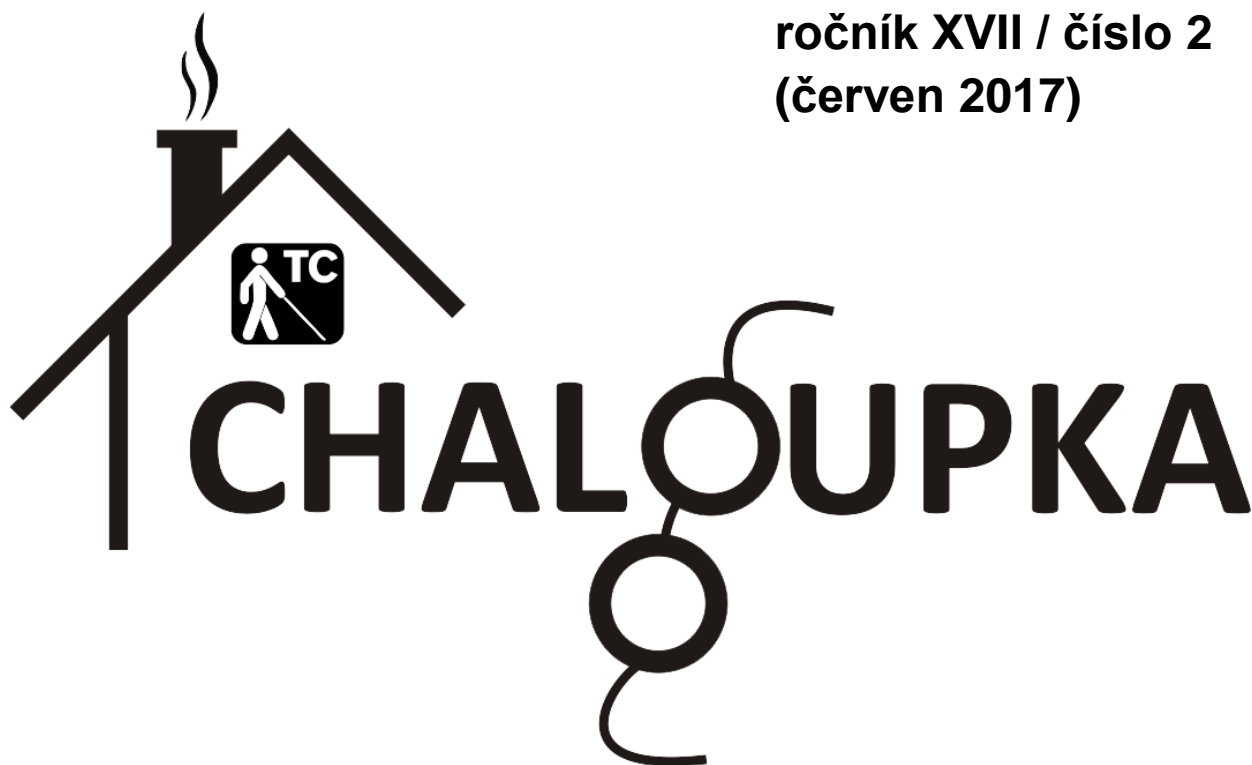

ročník XVII / číslo 2
(červen 2017)

**Časopis pro zrakově postižené z Brna
a Jihomoravského kraje vychází ve zvětšeném tisku,
ve slepeckém tisku, v digitální podobě a jako
audionahrávka.**

**Vydává:
TyfloCentrum Brno, o. p. s.
Chaloupkova 3
612 00 Brno**

**Časopis od roku 2005 dotuje Úřad městské části
Brno-Královo Pole (kralovopole.brno.cz).**

Obsah čísla

CO JE U NÁS NOVÉHO	3
Novinka v aktivizaci.....	3
ZAŽIJTE S NÁMI	5
Pojďte s námi poznávat přírodu Jihomoravského kraje, klidně i s bílou holí	5
Co pro vás připravujeme ve Znojmě	8
INFORMACE PRO KAŽDÉHO	10
Co nás čeká na cestě Brnem.....	10
Letní uzávěrky v Brně.....	10
Změny na lince č. 9	10
Opravy významných úseků ve zkratce	11
ÚAN Zvonařka v novém.....	12
Velké výluky na železnicích	13
Poradní sbor pro bezbariérové Brno	14
UDÁLO SE U NÁS....	16
Ohlédnutí za Tmavomodrým festivalem	16
Trénování paměti v TyfloCentru Brno	17
Odkud voda teče.....	19
Výlet Flora Olomouc.....	21
PÍŠETE SAMI SOBĚ	22
Přednáška v Židovské obci – postřehy Jirky.....	22
Chvilka poezie.....	25
HLAVOLAMOVÉ OKÉNKO.....	28
Řešení logické hádanky Šašek a král.....	28
Potrénujte paměť.....	28
S CHALOUPKOU V KUCHYNI	29
Pečení velikonočních dobrůtek.....	29
Příprava domácích pamlsků pro vodící psy	30
UŽITEČNÉ KONTAKTY	32

Novinka v aktivizaci

Milí klienti a přátelé TyfloCentra,

jak většina z vás již ví, odchází od nás na jinou pracovní pozici vedoucí sociální aktivizace paní Ditta Pokorná. Dobrou zprávou by pro vás mohlo být, že paní Ditta zůstává členkou SONSu, a tak se s ní můžete i nadále potkávat třeba na akcích této organizace.

Protože vedením sociální aktivizace jsem byla pověřena já, sluší se trošičku se představit všem čtenářům Chaloupky. Tak tedy:

Jmenuji se Magda Ambrožová, mám vystudováním sociologii na Masarykově univerzitě a fakultativně dva roky psychologie. Později jsem si kvůli přání pracovat v pomáhající profesi dostudovala VOŠ – obor Sociální práce. V současné době studuji na Rafael Institutu několikaletý psychoterapeutický kurz. Této práci bych se někdy v budoucnu chtěla věnovat.

V sociální oblasti pracuji již dost let na to, abych měla představu o jejích úskalích. Začínala jsem jako pečovatelka. Velmi dobře vím, jak těžká je to práce, a zároveň jak důležitým se člověk pro někoho může stát. Není podstatná jen pomoc samotná, ale možná ještě více způsob pomoci a laskavý přístup ke klientovi samotnému. Přicházím k vám ze Židovské obce, kde jsem pracovala na pozici vedoucí pečovatelské služby. Naši klienti byli převážně oběťmi holocaustu a vězte, že

jejich osudy nebylo ani pro mě lehké nést, i když jsem je znala pouze z vyprávění.

Jaké změny se na vás s mým příchodem chystají? Nemějte obavy, nic zásadního. Zaběhnuté aktivity budou samozřejmě zachovány. Vzhledem k mému celoživotnímu koníčku - sportu – snad bude o něco více sportovních aktivit. Kromě vycházek a bowlingu bych chtěla oslovit i mladší generaci např. turnaji v petangu, návštěvami bazénu (začneme v letních měsících), návštěvami posilovny (existují i venkovní posilovny pro veřejnost přímo v přírodě či parku). Těším se, až si vyzkouším jízdu na tandemovém kole.

Ráda bych vás poprosila o spolupráci. Pokud máte nějaká skrytá přání, nápady – byť „sebešílenější“, sem s nimi! Třeba se něco podaří. Akce nechceme pořádat pro naše statistiky. Důležitá a prvořadá je pro nás vaše spokojenost, váš zájem a aktivní účast. Jde o to, hledat cesty k tomu, co můžeme společnými silami zvládnout, a ne se trápit tím, co zvládnout přes veškerou snahu nejde.

Vím, že střídání na pozici vedoucí soc. aktivizace je pro většinu z vás nemilé překvapení. Přesto doufám, že k sobě brzy navzájem najdeme cestu, a že nám spolu bude dobře. Zůstává zde Simona Pešoutová (dříve Jelečková) a Marta Ordeltová, které mi pomáhají v práci se zorientovat. A věřím, že mi pomůžete i vy – klienti, zaměstnanci a příznivci TyfloCentra. S některými z vás se již znám, a jste moc fajn. Na spolupráci se moc těší

Magda Ambrožová

Pojďte s námi poznávat přírodu Jihomoravského kraje, klidně i s bílou holí

Na konci února jsme společně s naší projektovou manažerkou Terezou Veselou odeslali na Jihomoravský kraj žádost o finanční podporu v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro rok 2017. K našemu potěšení nám byl projekt schválen a podpořen v plné výši.

Hlavním cílem projektu je poskytnout lidem se zrakovým postižením environmentální. Tento projekt je podpořen z projektu Jihomoravského kraje.

vzdělání spolu s aktivním pobytem v přírodě. V rámci tohoto projektu pro vás plánujeme exkurze 5x ročně, jež budou ve formě výletů či pochodů na méně známá, ale zajímavá místa v jihomoravském kraji, jakož i výlety na místa sice známější, ale náročná na pohyb v terénu či verbální popis lokality či objektu pro nevidomé osoby. Pro všechny exkurze bude zajištěna speciální přeprava mikrobusem. Jednotlivé exkurze, které se budou zaměřovat na poznávání přírody, budou také doplněny o odborný environmentální program, to znamená, že na místě exkurze bude veden vzdělávací program odborníkem na danou problematiku.

V rámci projektu plánujeme tyto exkurze s environmentálním programem:

- návštěva Národního parku Podyjí
- exkurze v chráněné krajinné oblasti Pálava

- komentovaná procházka v chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty – Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o.p.s.
- turistický výlet v Lednicko-valtickém areálu
- výlet do zábavního a poznávacího parku Centrum Eden a na hrad Pernštejn

Poslední ze jmenovaných akcí již proběhla 3. května. Zúčastnilo se jí 20 účastníků, obsadili jsme tedy mikrobusem do posledního místečka. Program jsme měli celkem nabitý – přejezdi jsme do Bystřice nad Pernštejnem, kde jsme měli domluvenou komentovanou prohlídku Centra Eden. Paní průvodkyně nám nejdříve ukázala expozici Příběh půdy. Zde jsme se dozvěděli, co vše vychází z půdy, kdo v ní žije a co na ní závisí. Vyzkoušeli jsme si i několik interaktivních her, při kterých jsme zapojili náš hmat, čich i sluch. Poté jsme byli provedeni Panským dvorem, kde jsme nahlédli do dobového bydlení šlechty. Velmi zajímavé pro nás bylo navštívit expozici horácké vesnice. Jsou zde postaveny repliky dobových stavení z 19. století. Procházel jsem jednotlivé domečky, kde nám byly představeny tradiční řemesla jako tkalcovství, včelařství nebo mlynářství. V Centru Eden bychom mohli strávit klidně celý den, ale měli jsme naplánovaný další program, tak jsme poděkovali za vyčerpávající prohlídku a popojeli mikrobusem dál. Dali jsme si oběd v Nedvědicích U Medvěda a posilnění jsme se vydali na hrad Pernštejn. Pernštejn je jedním z nejnavštěvovanějších moravských hradů, který láká turisty ze širokého okolí. Jak by také ne, na skále nad městysem Nedvědice se tyčí bezmála osm století a za celou svoji historii nebyl

nikdy dobyt. Měli jsme domluvenou komentovanou prohlídku základního okruhu. Pan průvodce nás provedl všemi důležitými prostory a obdobími hradního paláce a poskytl celkový přehled o vývoji hradu. Společně jsme zdolali schody na hradní věž Barborka, která je zasvěcena sv. Barboře. Místy byl terén hradu náročný, ale všechno jsme společnými silami zvládli a stálo to za to. Po prohlídce jsme nasedli do mikrobusu, který nás zavezl do Brna k TyfloCentru. Všem se aktivita moc líbila a mikrobusem nám hodně usnadnil přemísťování z místa na místo.

Na konci května proběhla druhá aktivita, a to návštěva Lednicko-valtického areálu spojená s turistikou. Další exkurze plánujeme na červen, letní prázdniny a poslední v září. Doufáme, že budete mít zájem se těchto exkurzí a procházek na zajímavá místa zúčastnit. Moc se na vás těšíme.

Čerpáno z těchto zdrojů:

www.centrumeden.cz,

www.hrad-pernstejn.cz.

Simona Pešoutová

Jihomoravský kraj

Co pro vás připravujeme ve Znojmě

Sluneční paprsky už pomalu nabírají sílu a lákají nás k dalším aktivitám. Co jsme tedy pro naše klienty připravili na prázdniny a na co se můžou těšit na podzim?

Krásné počasí nás vyláká ven na novou stezku Gránickým údolím. Ve stínu vzrostlých stromů se schováme před sluníčkem a vypravíme se po naučné stezce mloka Huga. Cestou potkáme dřevěné modely lesní zvěře, různých živočichů a hub, stezka je doplněná i zvukovým záznamem zpěvu ptáků, které zkusíme rozeznat.

Pozveme vás také na výlet do jihočeského lázeňského městečka Třeboň, krásnou procházkou kolem rybníka Svět se dostaneme až k Schwarzenberské hrobce, kterou si s komentářem průvodce prohlédneme.

Lákavá bude i prohlídka zbrusu nové expozice pivovarnictví, která byla právě otevřena ve starém areálu znojemského pivovaru. Poučíme se nejen o historii a tradici pivovarnictví, ale také se seznámíme s hlavními pivovarskými surovinami, kterými je voda, slad a chmel, a dále se způsobem vaření piva od nejstarších dob až po dnešek.

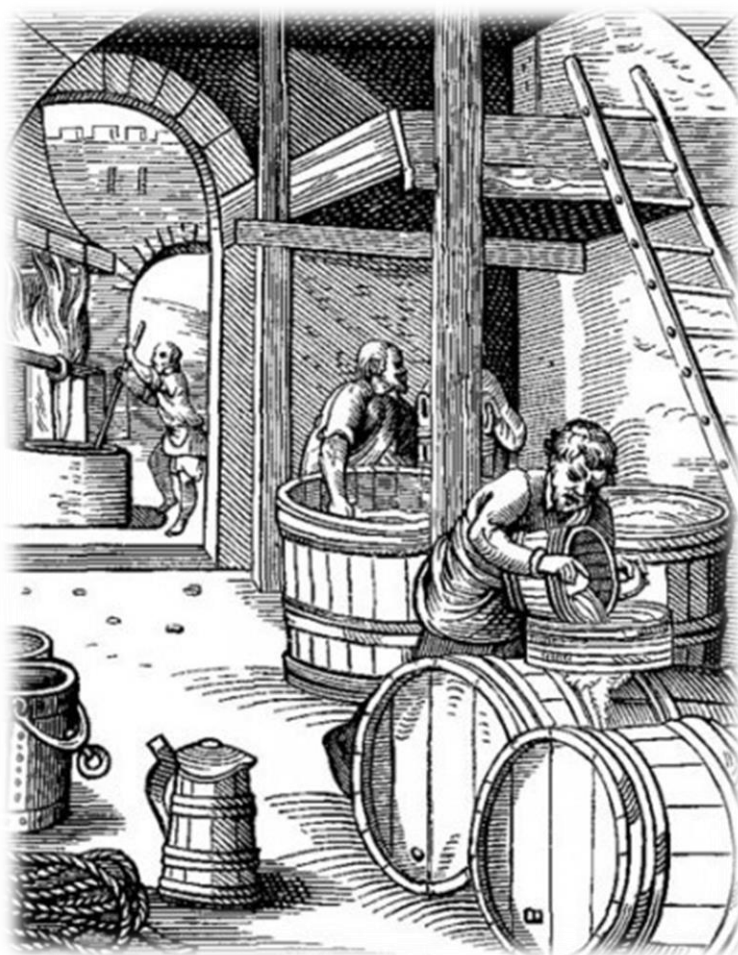
Na podzim do programu zařadíme v rámci Filmového klubu menší historické okénko, seznámíme se s během dějin naší republiky, to vše za pomoci seriálu České století a následných diskusí o daném tématu. Pokračovat budeme i besedami na téma Poznáváme

světovou gastronomii, tentokrát se budeme věnovat ruské kuchyni. Těšit se můžete i na hudební besedy, paměťolamy, bowlingovou ligu a velmi oblíbené výtvarné dílny.

Termíny a bližší informace je možné nalézt na našich webových stránkách, v programech aktivit a samostatných pozvánkách, nebo vám je rádi sdělíme na telefonních číslech 774 715 109 a 774 715 107.

Eva Pexová

Co nás čeká na cestě Brnem

Letní uzávěrky v Brně

Jako každý rok, tak i letos bude potřeba se připravit na větší či menší změny a výluky v brněnské dopravě.

Nejdelší výluka bude na ulici Křenové v úseku mezi ulicemi Koliště a Štěpánská. Stavební práce tam budou probíhat od července až do října. Postupně bude zrekonstruován kolejový svršek a zastávka Vlhká bude přesunuta před budovu úřadu práce. Bude konečně bezbariérová a bude navazovat na přechod pro chodce u křižovatky s ulicí Špitálka. Přes opravovaný úsek nebudou jezdit žádná vozidla (ani trolejbusy) a tramvajové linky 8 a 10 budou v tomto úseku jezdit střídavě po jedné koleji.

Změny na lince č. 9

Vedle, již zmíněné Křenové, budou probíhat další výluky v Juliánově, kde proběhne rekonstrukce kolejí v úseku od Dělnického domu až ke konečné zastávce, včetně smyčky, a oprava Třídy Generála Píky mezi ulicemi Provazníkovou a Fügnerovou. To nejvíce ovlivní tramvajovou linku číslo 9, která bude jezdit jako okružní ze smyčky Zemědělská přes Milady Horákové, náměstí Svobody, Hlavní nádraží, a Rooseweltovu zpět.

Opravy významných úseků ve zkratce

Vedle, již zmíněné Křenové, budou probíhat další výluky

► **Kounicova (úsek Jana Babáka – Šumavská)**

Kdy: červenec až srpen

Co: Rekonstrukce kolejového svršku, oprava asfaltu.

Ovlivněné linky: 12, 34, 36, 80, 81, N93, N99

► **Křenová (úsek Koliště – Štěpánská)**

Kdy: koleje červenec až srpen, oprava ulice až do října

Co: Opravy kolejí, přesun zastávky Vlhká, oprava kanalizace.

Ovlivněné linky: 8, 9, 10, 31, 33, N89, N96, N98

► **Líšeňská (úsek Dělnický dům – smyčka Juliánov)**

Kdy: červenec až srpen

Co: Opravy kolejí, přesun výstupní zastávky smyčky Juliánov, oprava nástupu

Ovlivněné linky: 9, 55, 58, 75, 78

► **Třída Generála Píky (úsek Provazníkova – Fügnerova)**

Kdy: červenec až srpen

Co: Výměna kolejí, protihluková a protivibrační opatření, oprava nástupišť a přechodů přes trať, zvýšení traťové rychlosti

Ovlivněné linky: 9, 46, 57

► **Kolejový trojúhelník Semilasso**

Kdy: září až říjen - převážně o víkendech

Co: Výměna kolejí a výhybek, oprava silnice

Ovlivněné linky: 1, 6, 30, 44, 53, 84

Plánuje se také přesun tramvají do ulice Plotní (měl začít už v dubnu, ale z důvodu neukončeného výběrového řízení se odsouvá na neurčito)

Dále je v plánu rekonstrukce chodníků a tramvajových ostrůvků před Hlavním nádražím (včetně rekonstrukce východů z podchodu (také již měly začít, ale také se odsouvají, snad na začátek prázdnin.)

Na tyto rekonstrukce by v srpnu měla navázat oprava tramvajových kolejí u Hl. nádraží v místě jejich přecházení.

ÚAN Zvonařka v novém

Také autobusové nádraží Zvonařka by mělo projít modernizací. Mělo by tam být nainstalováno lepší osvětlení, omezeny reklamy a zlepšena navigace od a na městskou hromadnou dopravu. Na základě podnětu našich klientů tam byl nainstalován také nový orientační majáček. Je umístěný nad nástupištěm "A" na straně blíže přístupové lávky k Vaňkovce u stanoviště č. 1, odkud odjíždějí autobusy zařazené do IDS JMK. Mimo to si zde můžete aktivovat i hlasové informace o odjezdech vozidel, na panelech ELP. Druhý ELP je ve stejné úrovni i na nástupišti "B."

Velké výluky na železnicích

Také na železnicích v Brně a okolí proběhne větší počet výluk. Ta největší bude probíhat v termínu od třetího června do desátého září, přímo na brněnském Hlavním nádraží. Neprůjezdný bude úsek mezi hlavním nádražím a Židenicemi.

Přesné informace o této výluce zatím nejsou nikde zveřejněny, protože vše je ještě v jednáních a řešení nejsou zcela jistá. Proto uvádím jen stručný soupis vlakové dopravy přes Hlavní nádraží:

- 1) Vlaky EC, IC, Ex, rj od Prahy a Břeclavi zastaví (s výjimkou vlaků EN 476 a 477 a Ex 581) v Židenicích a v dolním nádraží. V Židenicích bude možné přestoupit na vozidla MHD přímo u Kauflandu nebo na Staré Osadě, ze zastávky Dolní nádraží pak budou jezdit náhradní autobusy k hlavnímu nádraží.**
- 2) Rychlíky linky R9 od Žďáru nad Sázavou a Křižanova budou v červnu a září ukončeny v Králově Poli. V červenci a srpnu budou ukončeny v Křižanově a odtud budou nahrazeny autobusy bez zastavení v trase Křižanov - Brno, Hlavní nádraží.**
- 3) Vlaky linky S3**
  - a) ve směru od Tišnova zastaví v Židenicích a pak bez zastavení pojedou do Modřic, kde budou ukončeny.**
  - b) ve směru do Břeclavi pojedou dle standardního jízdního řádu.**
- 4) Rychlíky linky R19 od Prahy a Blanska zastaví v Brně Židenicích a ukončí jízdu v Brně dolním nádraží.**

- 5) Vlaky linky S2 od Letovic skončí jízdu v Židenicích. Jejich druhá část v úseku Hlavní nádraží - Křenovice pojede bez omezení, ale pozor, v období 29. 7. až 13. 8. budou mezi Brnem a Sokolnicemi nahrazeny autobusy.
- 6) Vlaky na linkách S6 a R56 budou omezeny jen částečně.

Přesné dopravní řešení výluk se však stále zpracovává, stejně jako jízdní řády. Proto vám doporučujeme využívat vyhledávače spojení, kde budou zaneseny aktuální výlukové jízdní řády.

Poradní sbor pro bezbariérové Brno

Začátkem letošního roku byl, při Radě města Brna, založen poradní sbor pro bezbariérové Brno. Jeho členy jsou, kromě zástupců z vedení města Brna, magistrátních odborů a městských firem i zástupci z organizací sdružujících osoby s různým zdravotním postižením. Za zrakově postižené osoby je to vedoucí brněnského Tyfloservisu ing. Petr Karásek.

Pracovní náplní tohoto sboru je příjem a zpracování podnětů pro zlepšení samostatného pohybu jakkoliv handicapovaných osob, které mohou podávat sami občané, a jejich postoupení k dalšímu řešení a případné realizaci Radě města Brna.

Nedílnou součástí činnosti poradního sboru je také spolupráce se zástupci cílových skupin na řešení konkrétních problémů. Poradní sbor bude také

projednávat a posuzovat projekty v rámci programu lehce odstranitelných bariér a navrhovat jejich financování.

Pokud tedy na svých cestách po městě narazíte na nějakou překážku nebo máte nějaké podněty k bezbariérovým úpravám ve městě Brně, tak je můžete posílat na e-mailovou adresu bariery@brno.cz která byla právě pro tyto účely zřízena.

do Chaloupky zpracoval Josef Konečný

Ohlédnutí za Tmavomodrým festivalem

Jako již každoročně pořádalo Turistické informační centrum města Brna ve spolupráci s TyfloCentrem Brno kulturní akci Tmavomodrý festival, který se v roce 2017 uskutečnil v měsíci dubnu. Mezinárodní hudební přehlídka zrakově postižených dětí a mládeže proběhla v sále Břetislava Bakaly na Žerotínově náměstí a v Divadle na Orlí v Brně. Brněnské TyfloCentrum bylo tradičním spoluorganizátorem výstavy výpočetní techniky a pomůcek pro zrakově postižené, konané při této přehlídce. Tento ročník neprobíhala vzhledem k nevyhovujícím prostorovým podmínkám Divadla na Orlí přednášková část setkání zrakově postižených uživatelů výpočetní techniky.

V sálu Břetislava Bakaly proběhlo v pátek 28. dubna zahájení Mezinárodního hudebního festivalu dětí a mládeže se zrakovým postižením, které bylo tradičně provázeno výstavou kompenzačních pomůcek pro nevidomé a prodejní prezentací výrobků dílny pro zrakově postižené HapAtelier. Pomůcky zde vystavovaly firmy Spektra, ACE Design, Sagitta a Tyflopomůcky Olomouc, kde bylo možno vystavované pomůcky i zakoupit. Svou práci zde prezentovala i škola pro výcvik vodících psů Milana Dvořáka.

Letošní výstava probíhala za nižší účasti než předchozí roky, což sami účastníci přisuzovali ponejvíce letošnímu termínu Tmavomodrého festivalu, který Turistické informační centrum města Brna stanovilo na 28. a 29. dubna.

Martin Vrána

Trénování paměti v TyfloCentru Brno

V TyfloCentru Brno je vždy jedno páteční odpoledne v měsíci vyhrazeno pro trénování paměti, slovní zásoby a dalších užitečných funkcí mozku. Naše setkání už tradičně nazýváme Paměťolamy. Jak konkrétně paměťolamy probíhají, se dozvíte v následujícím článku.

Od ledna do dubna tohoto roku se paměťolamy konaly čtyřikrát a zapojilo se do nich 10 klientů. Činnosti na jednotlivých setkání se snažíme střídat. Proto jednou hrajeme slovní fotbal, doplňujeme rčení a přísloví nebo se snažíme uhodnout odpověď na otázky z různých oblastí (například příroda, sport, historie, slavné filmové věty nebo slavné dvojice). Jindy trochu zrychlíme a hrajeme hru Tik tak bum. Cílem hry je vymyslet slovo na předem danou slabiku, ale musíte to stihnout dřív, než vám vybuchne bomba v ruce (ale nebojte, je to plastová bomba na baterky).

V únoru a březnu jsme se také zabývali významem křestních jmen a výskytem našich příjmení v České republice. Snažíme se zapamatovat si co nejvíce informací z toho, o čem se bavíme. Také jsme si procvičovali hmatovou a čichovou paměť. Tu hmatovou jsme trénovali tak, že jsem přinesla velkou tašku předmětů a klienti měli po hmatu poznat, o který předmět jde. Byla také možnost si ohmatat reliéfní kalendář s hmatovými obrázky obojživelníků. Jak je na tom naše čichová paměť jsme měli možnost si vyzkoušet s několika nádobami, ve kterých bylo neznámé koření. U většiny koření se nám po očichání podařilo odhalit jeho správný název.

Zatím nejzajímavější aktivita proběhla v dubnu, kdy jsme se zaměřili na zkratky a jejich význam. Háдали jsme například, co znamená zkratka JZD, SPZ, ROH, KB, MPZ

nebo MPSV. To jsou celkem známé zkratky. Horší už bylo odhalit význam zkratk ČSTV, VOP, AOPK ČR, OOK nebo SPD. Společnými silami jsme správnou odpověď vždy našli. Ještě zajímavější byla další aktivita spojená se zkratkami, a to vymyslet nový význam už zavedených zkratk.

Tak například SPZ znamená *státní poznávací značka*, ale alternativní význam může být *sněž pět zavínáčů*. Docela jsme se u vymýšlení nových významů nasmáli. Však posuďte sami, co jsme vymysleli:

Zkratka ROH znamená *Revoluční odborové hnutí*, my však vymysleli *Rozum opustil hlavu*. Zkratku KB – *Komerční banka* jsme dali nový význam *Krásná blbost*, pro zkratku MPZ – *Městská památková zóna* byl náš nový význam *Máš pěkné zuby*. Zajímavá byla také zkratka RVHP (*Rada vzájemné hospodářské pomoci*), pro kterou jsme vymysleli *Ráda vstávám hodně pozdě*. Význam zkratky VOP někteří nevěděli, znamená *Veřejný ochránce práv*. My však této zkratce přiřadili nový význam, a to *Velice ošemetný případ*.

Některé zkratky se původně, nebo v našem novém významu, týkaly problematiky nevidomých či obecně handicapovaných. Například zkratce ZTP (*zdravotně tělesně postižený*) jsme dali nový význam, a to *Zákaz trhání pivoněk*. OOK znamená Oddělení obecné kriminality, u nás však byl význam jiný, a to *Ochrana očí klapkami*. Pobavila nás také zkratka SPD, což znamená *Státní požární dozor*, jeden účastník paměťomalů za touto zkratkou ale viděl *Svaz posudkových doktorů*.

Co myslíte, dokážete i vy vymyslet nové významy známých zkratk? Zkuste to: co nového by mohla znamenat zkratka JZD, SPZ, ROH, KB, MPSV, ČSTV, VOP, AOPK ČR, HAMU, MŠMT, KRNAP, VZP nebo

GIBS? Se svými nápady se můžeme podělit ordeltova@tyflocentrumbrno.cz.

Pokud byste si rádi ještě více potrénovali paměť, můžete nalistovat Hlavolamové okénko. Čeká tam na vás ještě jeden úkol z oblasti zkratek.

Zdroje: Jitka Suchá a kol. – Hry a činnosti pro aktivní seniory

Simona Pešoutová

Odkud voda teče

I malé dítě by odpovědělo, že přece z kohoutku. To, co je pro nás dnes tak samozřejmé, dříve obvyklé především na vesnicích nebylo. Tam měl pumpu každý na dvoře nebo byla obecní pro všechny. Dnes už si nedovedeme představit, že bychom pro vodu na každodenní použití někam docházeli.

Ale abychom se vrátili k úvodní otázce. Ano, voda teče z kohoutku, ale nějak se tam musí dostat. A to nás právě zajímalo. Proto jsme se rozhodli podniknout exkurzi do úpravny vody v Břeclavi. Ve vestibulu nově zrekonstruované úpravně nás přivítali pracovníci vodárny. Vzhledem k tomu, že další prostory jsou hlučné, seznámili nás zde se základními informacemi. Dověděli jsme se, že voda je v Břeclavi jímána z dvaceti osmi studen v Kančí oboře, na výšku hladiny podzemní vody v těchto studnách má vliv stav vody v řece Dyji a také to, že voda distribuovaná v Břeclavi je vhodná pro přípravu jídla kojencům. Poté jsme si prohlédli přečerpávací zařízení, pískové filtry,

i místnost, ze které je řízen celý provoz. Dověděli jsme se, že vodárna může vyprodukovat až 140 litrů vody za vteřinu a zásobuje nejen Břeclav, ale i okolní obce. Při závěrečné diskusi došlo i na dotazy ohledně zabezpečení studní, možnosti zakoupit vodu přivezenou v cisterně, nebo že písek do filtrů je vhodný jen z Miletína.

Elena Výtisková

Náš stánek na dni otevřených dveří pro zaměstnance Gumotexu, našeho sponzora (13. 5. 2017)

Výlet Flora Olomouc

V březnu jsme se našimi klienty vydali do Olomouce, kde pro nás byla připravena komentovaná prohlídka Flory Olomouc a komentovaná prohlídka kostela sv. Mořice, jehož místní varhany jsou považovány za největší v České republice i v Evropě.

S klienty z ostatních středisek jsme se setkali na hlavním nádraží a s průvodcem, panem Pokorným, jsme se vydali na Floru Olomouc.

Navštívili jsme skleníky Flory Olomouc. Klienti měli možnost přivonět si k různým květům, prohlédnout si prostředí skleníků a ptát se na vše, co je zajímalo.

Po obědě jsme se přesunuli ke kostelu sv. Mořice. Průvodce opět klienty obeznámil s historií a se zajímavostmi kostela. Poté pan Pokorný předal slovo varhaníkovi, který klientům povyprávěl o historii varhan a jejich modernizaci. Po zajímavém výkladu měli klienti jedinečnou příležitost poslechnout si, jak různorodý má tento hudební nástroj zvuk – hluboké nebo vysoké tóny, které závisejí na tloušťce píšťal. Klienti měli opět možnost ptát se na to, co je zajímalo.

Výlet v Olomouci se těšil velkému úspěchu a byl skvělým zážitkem.

Lenka Šlahorová

Přednáška v Židovské obci – postřehy Jirky

Duben 2017, schůzka TyfloCentra a zážitek na ulici Kpt. Jaroše zůstane, jak doufám, dlouho v mé paměti, jako dokonalý zážitek. Naše malá skupinka hůře vidících se v posluchárně židovské obce usadila a už na nás proudil z úst dokonalé znalkyně proud zajímavostí.

Začalo to Židovskou, později Ferdinandovou branou v ústí Masarykovy u Padovce a KFC, kde je i pamětní reliéf, poté jsme přešli v duchu na Kapucínské náměstí, kde měli původně židé vyhrazený prostor. Směli jen obchodovat, půjčovat (až na úrok 30 procent) a provozovat pár drobností. Češi v té době zabírali prostor Josefské a na „bohaté židy“ notně žárlili. Pro Židy byla Stará synagoga v prostoru kostela na Masarykové. Pozdější Velká synagoga byla za železničním mostem na Přízové. Nová synagoga byla v prostoru Úrazové nemocnice, jak také oznamuje tamní pamětní deska. Nyní je jedna ze tří funkčních českých synagog také v Brně, a to na ul. Skořepka. Z původního několikatisícového společenství se nyní hlásí k tomuto vyznání v našem kraji jen 280 vyznavačů. Těch nejvíce ortodoxnějších jsou v Brně pouze dva. Jednou z velkých pohrom pro židy byl výnos císaře Karla VI, kterým byli vyhnáni z větších moravských měst. Korunu všemu nasadila německá protižidovská doktrína a posléze i některé komunistické zákony.

Nastala další část přednášky věnovaná kalendáři. Den začíná východem dvou daných hvězd a týden končí tzv. šábesem v sobotu. Dodržuje se přísný zákaz jakékoliv práce v tento den, což jde tak daleko, že se nesmí ani mačkat tlačítka mobilu či zhasnout rozžaté světlo. Den je ukončen opulentní večeří, ale ani ta se nemůže ohřát, což se řešilo křesťanskou služebnou. Jedinou pracovní výjimkou je ohrožení života. Nový týden začíná nedělí. Měsíc mají dlouhý střídavě o devětadvacet a třicet dnů. Pro běžný rok to nevychází na počet dnů, proto se každé tři roky vřazuje další měsíc, který nemá vlastní název, je to jednoduše adar II. I počítání roků je jiné a to o 3760 let více, a tak je letos rok 5777. Každý další rok začíná v září, a ne prvního ledna jako v křesťanském kalendáři.

Dále jsme se dostali k jídlu. Dělí se na košer a ostatní. Košer je dále děleno na masité, mléčné a ostatní. Podle toho se také dělí kuchyně a nádobí na červené (na maso), modré (na mléko) a zelené a nesmí se pomíchat. Zajímavostí je „košerování“ nádobí ve velké nádobě s vroucí vodou, aby se nádobí, které bylo použito nesprávně mohlo znovu užívat. Vůbec celé stolování je nesmírně komplikované. Košer maso je velmi drahé hovězí cca 500 Kč/kg a drůbež 300 Kč/kg. Nikde se nesmí objevit krev.

Košer hovězí se získá takto. Na vybrané farmě pěstované dobytče se nažene do klece, která se vyzvedne tak, aby zvíře viselo hlavou dolů a cvičený řezník se speciálně broušeným nožem jedním řezem, až k páteři dobytče usmrtí a hned se nechá vykrvit.

Operace je několikavteřinová a dohlíží na ni rabín. Obřad zbavení krve pak ještě dále pokračuje. Vše je přesně plánováno, a proto je získané maso velmi drahé.

Výklad byl doplňován četnými ukázkami třeba modlitební knihou Tora, nebo její vzácně uchovávanou na dobytčí kůži psanou obdobou, které se nesmí dotýkat ruka, a proto je navíjená na dvou tyčích a ukládaná ve zvláštní schránce v synagoze. Zvláštností je, že píší zprava doleva a knihy jsou skládány odzadu.

Přes mnoho dalších zajímavostí jsme nakonec vyslechli pojednání o obřadní koupeli v mikve. Je to malá cca dva krát dva metry nádoba s protékající vodou, nikoliv studniční, s hloubkou vody 150 cm. Do ní se po úplném odstrojení (i lak na nehty) ponořují pod dozorem úplně (ani vlásek venku) týdně, po menses, operaci atd. ženy a jindy zase muž, ti ovšem méně často.

Asi po necelých dvou hodinách, na naši žádost, byla tato perfektně připravená přednáška ukončena.

Poděkování patří všem, kteří nám tuto vzdálenou komunitu přiblížili.

Jiří Kratochvíl

Tajemné hvězdy

V noci na nebe hledíme,
aby hvězdy nám ukázaly cesty,
přesto že o nich nic nevíme
a došli zdrávi pro nevěsty.

Co vše hvězdy vidí
a o čem si vyprávějí?

Tvá mysl už se stydí,
myslí na nahou dívku, jak spolu dovádějí.
Vzdálené hvězdy statisíce kilometrů,
svítí ti nad hlavou
a ty tu sníš o hvězdách, o nichž nic nevíš, jen ve svetru.
A hvězdy svá tajemství nevydají, svítí dál tou
nekonečnou dálavou.

Dotknout se hvězd,
každý by si přál.
Zatím přebývá ve smogu měst
a sní po svěží přírodě, kde by pookřál.

**Jen některá duše je čistá
a čistému vše čisté jest.
Není všechno zlato co se blízka,
někdy je to tvoje čest.
Máme přání, dotknouti se hvězd.**

Jiří Maršálek

Mech

**Všude hebký mech, moje ruka neodolá pohladit tu
krásu,
hle, kde všude se skrývá, skaliska sic do výše ční,
mechové obrazce se přesto pod nimi pyšní,
zurčící píseň potoka a nade mnou stromy,
opodál šumící splávek.
Mechová zelená naději, na tobě ulehnu
a sněním šup do pohádek.**

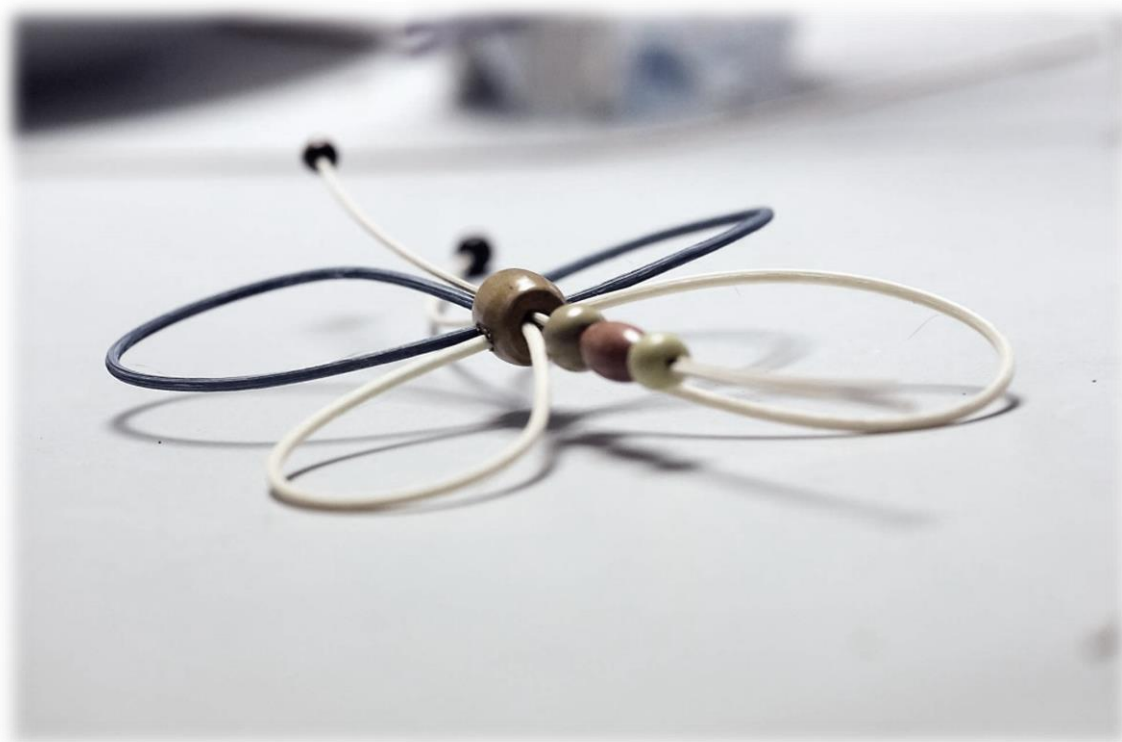
Touha

**Sluníčko zahřívá moje líce,
nedovol milého ztratit více,
den je jak studánka stříbrná,
kdo skloní se k ní, úsměv má.**

**Vodu z ní nabere me do dlaní,
pramínek k pramínku uhání,
menší pramínek dohoní větší,
vznikne potůček zurčící.**

**Kamínky voda hladí, vzniknou oblázky,
ten nejhladší kamínek Ti vložím do dlaně,
milá vzpomínka na tuto chvíli
ať navždy zůstane.**

Jitka Kachlíková

Speciální sekce pro Vás, co máte rádi humor, nebo nějaké ty hlavolamy. Doufáme, že je tato sekce pro Vás odlehčením a závěrečným zpříjemněním březnového vydání Chaloupky.

Své náměty a tipy na vtipy či hlavolamy můžete posílat na e-mail ordeltova@tyflocentrumbрно.cz, stejně jako si zde můžete vyžádat odpovědi na hádanky nebo úkoly. Těšíme se na Vaše příspěvky!

Řešení logické hádanky Šašek a král

Král si nechá jed číslo dvanáct, aby s ním neutralizoval jakýkoliv JED, který mu šašek podá. Šaškovi tedy nalije do poháru jed číslo deset (druhý nejsilnější, který má). Šašek toto předpokládá, a tak si musí nechat jedenáctku, aby jed číslo deset neutralizoval. V tom případě přežije. Dále ví, že král po vypití jeho poháru vypije jed číslo dvanáct. Proto dá králi do poháru obyčejnou vodu? Král vypije vodu (voda není jed) a vzápětí se sám otráví jedem číslo dvanáct.

Potrénujte paměť

Poznáte označení okresů na značkách aut? V současné době jsou na SPZ aut uvedeny zkratky krajů. Dříve se však používaly okresy. Vzpomenete si, jaké okresy znamenají tyto zkratky?

AB, BE, BK, BM, CB, CK, CR, DC, FM, HB, JC, JN, KI, KL, KT, KV, LB, LT, ME, NA, NB, OL, OV, PB, PE, PH, PJ, PM, PT, PU, RA, RK, RO, SM, SO, ST, TA, TC, TP, UH, UL, UO, VS, VY, ZL, ZN, ZR.

Pečení velikonočních dobrůtek

V TyfloCentru Brno se už druhým rokem konalo pečení Velikonočních dobrůtek v rámci Nácvičku sebeobsluhy v kuchyni.

Minulý rok si klienti vyzkoušeli upéct Velikonočního beránka a letos jsme se pustili do pečení mazance s rozinkami a mandlemi, Velikonoční nádivku a skořicové šneky s listového těsta. U toho jsme si povídali o Velikonočních tradicích. Připomněli jsme si tradici pletení pomlázky, která přišla do českých zemí ve 14. století a zmiňuje se o ní kazatel Konrád Waldhauser. Co vlastně znamená symbol pomlázky, kdy na Velikonoční pondělí chlapi z rána chodí na koledu? Pro dívku každé šlehnutí vrbovou pomlázkou znamená, že jim celý rok nebude chybět elán, energie, budou veselí a zdravé.

Pro nadšené kuchaře tady přikládáme recept na mazanec.

MAZANEC

Budete potřebovat:

250ml	mléka
1	vanilkový cukr
3	žloutky
110g	cukru
110g	másla

25g   droždí
500g   polohrubé mouky, špetka soli

Postup:

Promícháme žloutky, cukr, rozpuštěné máslo a přidáme mouku, kvásek a vlažné mléko, vanilkový cukr a mícháme tak dlouho, až se nám začnou tvořit bublinky. Poté přidáme nasekané mandle a rozinky a zpracujeme.

Těsto necháme vykynout na teplém místě.

Poté těsto zpracujeme na bochánek a uděláme ve středu kříž. Necháme znovu kynout na plechu a poté potřeme rozšlehaným vejcem a posypeme mandlemi.

Mazanec pečeme asi 20 minut na 180 °C a potom 25 minut na 120 °C.

Příprava domácích pamlsků pro vodící psy

V TyfloCentru Brno ve spolupráci s organizací Vodící pes proběhla v rámci Nácviku sebeobsluhy v kuchyni příprava domácích pamlsků pro vodící psy.

Klienti si vyzkoušeli upéct pro své pejsky masové placičky, tuňákové kostičky a jablečné sušenky. Příprava těchto pokrmů byla jednoduchá a pejskům pamlsky velice chutnali.

Během pečení jsme probírali správnou výživu psů. Každému plemeni vyhovuje jiný způsob stravování. Mezi časté krmivo patří granule, jeho hlavní výhody

patří v rychlosti a nenáročnosti krmení a možnost dávkování a dobré skladování. Nevýhodou granulí je nedostatečné přirozené čistění zubů psa. Mezi další způsob stravování je BARF což znamená přirozenou syrovou stravou. Nevýhodou je náročnost přípravy a skladování a alergie psa. Poslední možností jsou konzervy, které jsou pro psy chutnější než granule, ale je těžké vybrat z množství ty nejkvalitnější. Můžeme doporučit značku Animonda, Rinti a Rocco.

Pro vyzkoušení upečení pamlsku pro pejska přikládáme recept.

MASOVÉ PLACIČKY

Budete potřebovat:

250 g mletého masa (mix vepřové a hovězí),
1 vejce
1 hrnek ovesných vloček
1 stroužek česneku (v tak malém množství neškodí),
trochu majoránky

Postup:

V misce smíchejte všechny uvedené ingredience a pořádně směs spojte. Plech si vyložte pečícím papírem a na něj dávejte malé placičky. Neměly by být příliš vysoké. Pečte na 175 °C asi 20 minut. Po upečení můžete dobroty ještě nalámat na menší kousky.

Ivona Finstrlová

UŽITEČNÉ KONTAKTY

TyfloCentrum Brno, o. p. s., Chaloupkova 3, Brno

***Vedení společnosti* 515 919 770**

---

e-mail: vedeni@tyflocentrumbrno.cz

RNDr. Hana Bubeníčková – ředitelka 774 715 100

Kateřina Pokorná – provozní manažerka 774 715 102

Eliška Bártová – asistentka vedení 774 715 092

Den pro neobjednané klienty v Brně: čtvrtek 13 – 17 hod.

***Dispečink asistenčních služeb* 515 919 670**

---

e-mail: asistence@centrumpronevidome.cz

Mgr. Martina Smrčková, vedoucí dispečinku 774 715 088

Centrum sociální rehabilitace a technické pomoci

---

e-mail: info@centrumpronevidome.cz

Mgr. Martin Vrána, vedoucí lektor, metodik, poradenství

515 919 666, 774 715 101

Petr Kusák, poradenství, technik, lektor

515 919 668, 774 715 103

Bc. Ivona Finstrlová, DiS., sociální pracovník

515 919 668, 774 715 103

Bc. Eva Hrubanová, sociální pracovník

515 919 667, 774 715 103

Další lektoři a konzultanti:

Ing. Jan Pokorný, Bc. Martin Baláž 515 919 665

Lektoři kurzů sociálních dovedností:

PhDr. Zbyněk Galvas, Marie Švejdová 515 715 774

Centrum aktivizace a poradenství 515 919 672

---

e-mail: aktivizace@centrumpronevidome.cz

e-mail: poradna@centrumpronevidome.cz

Mgr. Magda Ambrožová, vedoucí sociální pracovnice

515 919 672, 774 715 097

Mgr. Simona Pešoutová, sociální pracovnice

515 919 671, 774 715 095

Bc. Marta Ordeltová, administrativní pracovnice

a koordinátorka dobrovolníků 515 919 670, 774 715 090

Zlata Zumrová, cvičení (středa)

Eva Hradílková, cvičení (úterý)

Josef Konečný, konzultant pro odstraňování

architektonických bariér 517 814 112, 774 715 110

e-mail: bariery@tyflocentrumbrno.cz

Detašovaná pracoviště v Jihomoravském kraji

Břeclav: Mgr. Elena Výtisková

adresa: 17. listopadu 1a, 690 02 Břeclav

tel. 532 308 076, 774 715 106

e-mail: breclav@centrumpronevidome.cz

Znojmo: Bc. Lenka Šlahorová, Eva Pexová

adresa: Masarykovo nám. 19, 669 02 Znojmo

tel. 532 307 909, 774 715 107, 774 715 109

e-mail: znojmo@centrumpronevidome.cz

Den pro neobjednané klienty (Břeclav, Znojmo)

středa 13 – 17 hod.

Moravský Krumlov: Eva Pexová (pondělí a pátek)

adresa: Růžová 39, 672 01 Moravský Krumlov

tel. 774 715 109

e-mail: m.krumlov@centrumpronevidome.cz

Den pro neobjednané klienty: pondělí 13 – 17 hod.

Dílna HapAteliér, Poděbradova 58, Brno 532 307 958

e-mail: hapatelier@centrumpronevidome.cz

Mgr. Petr Sýkora, Ph.D., vedoucí 774 715 099

Jana Brzobohatá DiS., sociální pracovnice 774 715 096

Ivana Cimrmanová, DiS., sociální pracovnice 774 715 096

Bc. Jana Rumpalová, sociální pracovnice 774 715 096

RNDr. Ludmila Grolichová, správce e-shopu 774 715 093

Tyfloservis - krajské ambulantní středisko Brno

Ing. Bc. Petr Karásek (vedoucí)

Kamenomlýnská 2, 603 00 Brno

Tel. 541 212 810, 608 572 335-7

e-mail: brno@tyfloservis.cz

Oblastní odbočky SONS v Brně

Brno-střed (Josef Kaplan)

pondělí a čtvrtek 9 – 12 a 14 – 16 hod. 515 919 776

e-mail: brnostred-odbocka@sons.cz

Brno-sever (Marie Hauserová) 778 412 715

úterý a středa 14 – 16 hod. 515 919 776

e-mail: brnosever-odbocka@sons.cz

Průvodcovské služby v Brně:

1. Dispečink asistenčních služeb naší společnosti

tel. 515 919 670, 774 715 088, 774 715 094

e-mail: dispecink@tyflocentrumbrno.cz

2. Průvodcovská služba ve stanici Brno, Hlavní nádraží

tel. 725 886 395 (k dosažení i v noci) nebo 725 764 984

3. DP asistent – průvodcovská služba Dopravního

podniku města Brna, tel. 543 174 318, 543 171 350

Dům na Chaloupkově č. 3

Na sečtenou v příštím čísle.

Redakčně pro vás připravili: Magda Ambrožová, Ivona Finsrlová, Josef Konečný, Marta Ordeltová, Simona Pešoutová, Eva Pexová, Lenka Šlahorová, Martin Vrána, Elena Výtisková.

Do časopisu přispěli: Josef Maršálek, Jitka Kachlíková, Jiří Kratochvíl.

**Příjem příspěvků, úprava a sestavení: Marta Ordeltová
Grafická úprava a formátování textu: Hana Bubeníčková
Foto na str. 15, 24, 27: Lucie Košinarová**

Korektury: Hana Bubeníčková, Katka Pokorná

Audio verzi namluvil: Borek Kapitančik

Zpracování zvukové podoby: Jan Pokorný

Korektury bodového tisku, textová podoba: Jan Pokorný

Úprava textu a tisk v bodovém písmu: Petr Kusák

Na distribuci se podíleli: Marta Ordeltová, Martin Kubiš

DMS DRAK

Slepota může postihnout kohokoliv z nás.

Pomozte nám postavit moderní dům sociálních služeb pro nevidomé Josefa Chaloupky.

Příspěť můžete zasláním dárcovské SMS:

DMS DRAK 30

nebo

DMS DRAK 60

nebo

DMS DRAK 90

Můžete přispívat pravidelně každý měsíc:

DMS TRV DRAK 30 / 60 / 90

DMS ve zvoleném tvaru zašlete ze svých mobilů na číslo 87 777

Cena jedné DMS je 30, 60 nebo 90 Kč
přispějete nám částkou 29, 59 nebo 89 Kč.

Příspěť můžete přímo na transparentní sbírkový účet projektu Dům služeb pro nevidomé Josefa Chaloupky:

703 703 703 6 / 2010.

DĚKUJEME